

ZPĚV

Petr Špaček

Husler F., Roddová-Marlingová Y. *Zpěv. Vrozené fyzické vlastnosti hlasového orgánu. Návod k rozvinutí zpěvního hlasu.* (z německého originálu Singen přeložil Josef Fryščák), Ostrava: F - PRINT, 1995, 136 s., ISBN 80-901883-0-3.

Ačkoliv byla publikace, určená pro hlasové profesionály, studenty zpěvu, pedagogické pracovníky a ostatní zájemce o pěvecké umění, vydána v českém jazyce před deseti lety (originál je dokonce starý čtyři desítky let), neztratila nic na své aktuálnosti a potřebnosti a je opravdu škoda, že o ní dnes širší okruh odborníků snad ani neví. A touto recenzí bychom chtěli upozornit na její přínos a skutečnost, že by neměla chybět v knihovničce žádného adepta pěveckého umění, pedagoga či výkonného zpěváka.

Knížka má dva podtituly: *Vrozené fyzické vlastnosti hlasového orgánu* a *Návod k rozvinutí zpěvního hlasu*. Po úvodu je rozčleněna do 22 kapitol s dodatkem a texty k magnetofonové nahrávce, která tvoří nedílnou součást této hodnotné publikace. V jejím úvodu jsou vysvětleny některé důležité pojmy celého dalšího textu.

První tři kapitoly (*Základní poznatky; Nejdříve slyšení, pak vědění; Jednota*) nás uvádějí do pěvecké problematiky na základě obecných poznatků; je zde kladen důraz na rozdíly mezi zpěvem a řečí. Upozorňuje nejen zpěváky, ale zvláště hlasové pedagogy na dokonale konstituovaný nástroj, který je potřeba opatrně „probudit k životu“. Ostatně to se zdá být mottem celé knihy. Nejprve nás vybízí k naučení „slyšení se“ a k důležité jednotě a vzájemné provázanosti všech činností (nejen muskulatur), potřebných při zpěvu.

Další tři kapitoly, konkrétně 4, 5 a 6 (*Anatomie a fyziologie; O rtech, jazyku, patru a patrovém čípku; Samokmitání hlasivek*), kladou důraz na znalost anatomie a fyziologie v souvislosti s pěveckým uměním. Zvláště důležitá je kapitola čtvrtá, která je členěna do tří hlavních okruhů (*Hrtan. Skelet; Závěsný mechanismus; Dýchací orgán*), v nichž nám autoři ukazují anatomickou stavbu a funkce jednotlivých muskulatur při tvoření pěveckého tónu. Zvláštní akcent je kladen na propojenost a koordinaci všech svalových tkání, které jsou v tomto složitém procesu zapojeny. Pěvec či hlasový pedagog si v této kapitole může podložit a porovnat svoje pocity s vědeckými poznatky a vysvětlením pojmů, jako „apogiare la voce“, hluboké dýchání atd.

V kapitolách 7, 8 a 9 (*Rejstříky; Posazení; Nasazení*), jak už samotné názvy napovídají, jsou uvedeny poznatky, které by měly být pro zpěváka snad ještě důležitější než údaje z předchozích kapitol. Dvojice autorů zde poukazuje na vzájemný vliv a propojenost mezi funkcemi a činnostmi jednotlivých muskulatur a rejstříky, nasazením i posazením hlasu.

V 10. kapitole (*O různých prvcích pěveckého hudebního projevu*) uvádějí autoři některé mylné kroky pedagogů i pěvců při frázování, zesílení tónu, tvoření piana, koloratury, „messa di voce“ atp. a také na jejich vazbu na muskulatury hlasového orgánu. Velmi dobře je zde vysvětlena činnost hlasového orgánu při špatném a správném tvoření tónu. Kapitoly 11 a 12 (*Druhy hlasu; Krása hlasu*) ukazují hlavně z pedagogického i fyziologického hlediska na zařazení hlasu do hlasového oboru (zde se můžeme setkat také s vysvětlením estetického pohledu na krásu hlasu). V kapitole 13 (*Zpěv a řeč. Základní poznatky*) je poukázáno na rozdíly mezi řečí a zpěvem, na artikulaci zpěváka při zpěvu a cvičení s vokály.

Kapitoly 14–22 (*Výpadky, slabosti, poruchy, komplikace v normálním hlasovém orgánu; Základní pravidla pro trénink; Jak může být hlas ruinován amatérsky prováděným „školením“; Cvičení bez kontroly; Hlasová únava; Fonastenie; Státnutí hlasu; Sborové zpívání; Úloha hlasového pedagoga*) pak stručně shrnují základní chyby, které musí hlasový pedagog či zpěvák odstranit. Důležité je permanentní zdůrazňování odpovědnosti hlasových pedagogů při spoluutváření a procvičování pěveckého mechanismu zpěváků.

Mile působí zajímavý dodatek s názvem *Caruso*, v němž se setkáváme s posouzením hlasu jednoho z největších pěvců všech dob, Enrica Carusa, sluchovou analýzou jeho nahrávek.

Nedílnou součástí této publikace je magnetofonová kazeta, ze které si může zájemce poslechnout jednotlivé způsoby tvoření tónu od vynikajících operních pěvců i zpěváků jiných žánrů. Jako průvodce slouží *Texty k magnetofonové nahrávce*, jež poukazují na jednotlivé zvláštnosti hlasu, např. rejstříky, posazení, „messa di voce“, atd. Ukázky nahrané na kazetě mají důležitý význam pro pochopení praktických doporučení (jakési „teorie“) uvedených v této publikaci o zpěvu.

Při pohledu na pěveckou problematiku se oba autoři vzájemně doplňují; snaží se na základě zákonitostí anatomie a fyziologie hlasu, muskulatur a orgánů zapojených při procesu tvoření tónů, při maximálním využití všech poznatků z medicíny tuto pěveckou problematiku ozřejmit a podložit vědeckými procesy – zaměřit a přiblížit co nejvíce pěvcům či učitelům zpěvu. Oceňujeme také

způsob, jakým se postavili ke sporným bodům pěvecké problematiky a zaujali k nim jednoznačné stanovisko. Týká se to zvl. „podivných metod“ při výuce zpěvu pedagogů-amatérů nebo názorů a stanovisek jednotlivých pěveckých škol. Třeba se zde porovnávají výukové metody tzv. severních škol a tzv. školy italské či novoitalské. Pro začínající (a tudíž méně zasvěcené) studenty by bylo vhodné doplnit hlubší pohled na základní rozdíly těchto „*pěveckých škol*“.

Publikace je tedy vhodným průvodcem při získávání teoretických poznatků a jejich porovnávání s praxí. Může být i jakýmsi návodem na odstraňování potíží vzniklých při nesprávném cvičení (zde však zdůrazňujeme nutnost konzultací s vhodným pěveckým pedagogem). V knížce bohužel chybí praktická cvičení, jež by studentům zpěvu ukazovala konkrétní návody k získání a osvojení si pěveckého umění. Ovšem to je úkol především pěveckých pedagogů, jejich metod a individuálního přístupu.

I pěvec, který chce zpívat kvalitním hlasem po celý život, by měl být vzdělaný ve svém oboru i po teoretické stránce, aby si dokázal své fyziologické pochody i pocity při tvoření tónu (tzv. vnitřní hmat) vyhodnotit a vyvodit z nich pro sebe patřičné závěry. Proto knížku „z dílny“ autorské dvojice laryngologa a hlasového fyziologa Fredericka Huslera a pěvecké pedagožky Yvonne Roddové-Marlingové rozhodně doporučujeme k pozornosti všem zájemcům o pěvecké umění.